

Jarní rozjímání

„Přilítlo jaro z daleka a všude plno touhy, vše tlačilo se k slunci ven, že snilo sen tak dlouhý.“

Tolik poezie klasika Vrchlického, ale my víme, že próza všedních dnů, byť i jarních, je přece jen trochu jiná. Jaro nejaro, obvykle sníme tak akorát o tom, aby se nám sny vyplnily. Nevyplní se, pokud si jen libujeme ve snech. Je třeba z lenivé tělesné a duševní schránky vyždímat alespoň trochu aktivity. Ta ovšem musí být využita účelně a nesobecky. Nebýt aktivní jen pro to, aby si okolí všimlo, ale být aktivní tak, aby se věci změnily. (Pozor ovšem, nebezpeční jsou nemyslicí aktivisté.) Aby se s jarem začali lidé na sebe víc usmívat, aby měli vůli se domluvit, aby se klacky vozily do sběrného dvora a neházely jiným lidem pod nohy, aby bylo méně slibů a přibylo výsledků práce, aby se (i u nás ve vsi) přestali lidé rozdělovat na „horní“ a „dolní“, ale byli všichni Štěnovičáci, aby bylo v patře více laskavosti a snahy pomoci, i když není obrazně řečeno úřední den. Zkrátka, zkusit se s jarem chovat lidsky. Pak teprve začne to skutečné jaro v povětrí a jaro v lidských vztazích. (Panebože, ve vsi bude ráj. Jen jestli to některé lidi neohrozí.)

NK

Přidejte se k nám

Spolek Osvěta Štěnovice z. s. byl založen v roce 2019. Hned po jeho vzniku jsme začali pořádat turistické akce. Zpočátku jsme se scházeli na výletech pořádaných 1x za dva měsíce, ale od roku 2021 se vydáváme na výlety každý měsíc. Naše aktivity byly a jsou zaměřeny také na přednáškovou a publikační činnost. Pozvali jsme veřejnost na přednášky z historie obce, úspěšná byla i cestopisná vyprávění.

Začátkem roku 2020, i přes omezení spojená s nemocí covid-19, jsme se vydali do brdských lesů. Bohužel plánované přednášky musely být zrušeny. Stejně tomu tak bylo i v následujícím roce 2021. To se ale netýkalo výletů do přírody a návštěv historických památek, stejně jako vydávání spolkové tiskoviny Štěnovický zpravodaj. V uvedeném roce jsme navštívili například zříceninu hradu Valdek a také hrad Rábí, celkem jsme uspořádali 11 výletů.

Ani v loňském roce 2022 jsme nezháleli. Zájemci o turistiku měli možnost zúčastnit se 12 výletů. Asi nejzajímavější byl ten čtyřdenní, kdy jsme putovali po východních Čechách v okolí Hradce Králové. Také jsme se v tomto roce vydali na hrad Volfštejn, Kašperk a Petrštejn. S velkým zájmem se setkala návštěva kostela v Lukové, kde jsou v lavicích instalovány sádrové skulptury osob.

Letošní rok 2023 jsme zahájili výšlapem na zříceninu hradu Týřov. Ve Skryjích jsme se pokusili nalézt fosilie trilobitů. Předpokládáme, že během roku ještě navštívíme Horšovský Týn, Kladruby a Přimdu. Jsou plánované i přednášky o zmizelých Štěnovicích, štěnovických kulturních památkách a jejich výročí. Rádi bychom uspořádali brigádu na židovském hřbitově a na jaře se připojíme k celorepublikové akci Uklidme Česko. Zveme zájemce o turistiku, historii, publicistiku a osvětovou činnost vůbec, aby se k nám připojili.

Jindřich Tomáš

Oznámení

V dubnu vydává spolek Osvěta Štěnovice z. s. další sborník ze štěnovické historie. Zájemci mohou získat sborník č. 20 Zámek ve Štěnovicích na Stavebním úřadu OÚ nebo na tel. čísle 733 220 679.

Pozvánka

Ve čtvrtek 27. dubna 2023 od 18 hodin pořádá spolek Osvěta Štěnovice z. s. v restauraci Modrý klokan komentované **promítání historických fotografií starých Štěnovic** z bohaté sbírky kronikářky obce.

NOVÁ DOMINANTA OBCE?

Vážení spoluobčané,
jak již někteří z vás vědí, na **středu 12. 4. v 16.30** svolal starosta obce veřejné projednání změny územního plánu č. 5.

Tato změna se týká úpravy výškových poměrů zástavby z 10 m na 16 m v areálu firmy Streicher v ulici K Lomu. V případě schválení této změny dojde k masivnímu rozšíření průmyslového areálu v jižní a severní části o další halové objekty. Pro nás je „zajímavá“ severní část, kde je naplánováno protažení již stávající plechové haly vysoké 16 m až na hranu nově vybudovaného násypu. S výškou haly a násypu se dostáváme na cca 25 m vysokou dominantu, která bude vidět na kilometry daleko a zcela negativně ovlivní vzhled obce. Jen pro představu: jde o výšku sedmipatrového paneláku.

Jak dominantní je průmyslový areál na kopci nad obcí, je zřejmé již dnes, když došlo k vykácení vzrostlých stromů v jeho prostoru. Stromy dosud tento pohled zakrývaly. Nakonec o tom se může přesvědčit každý, kdo přijíždí od Plzně, Útušic, částečně i od Čižic. Stačí jen zvednout oči na obzor a zamyslet se.

Vraťme se ale do historie. Dne 25. 10. 2021 schválilo zastupitelstvo změnu územního plánu č. 3 stanovující maximální výškovou hladinu zástavby v daném území na 3 nadzemní podlaží + podkroví, případně 10 metrů ke koruně římsy. To by se vzhledem k území a dopadu na okolní zástavbu dalo tolerovat.

Dne 8. 6. 2022, tedy po osmi měsících, se stejné zastupitelstvo začalo na podnět firmy Streicher zabývat myšlenkou na nárůst výšky na 16 m. Znamenalo by to ovšem změnu územního plánu č. 5. Bylo odsouhlaseno vypracování návrhu této změny. Pro hlasovali zastupitelé Slavík, Polívka, Šmídl, Kosnar, Brada a Jíška. Proti byl p. Steinbach. Zdržel se p. Albrecht. Argumenty některých zastupitelů typu „Vždyť TO zaroste“ nebo „v Německu TO stojí také uprostřed vesnice“ na mě působí poněkud úsměvně.

Jsem si vědom toho, že firma Streicher je významným přispěvatelem do obecního rozpočtu a sponzorem různých spolků působících v obci (jejich činovníci sedí v zastupitelstvu). Za to určitě velký dík. Otázkou je, do jaké míry tento „sponzorování“ ovlivňuje myšlení jednotlivých zastupitelů. Otázkou také je, zda je to dostatečný důvod ke zničení celkového vzhledu obce.

Krásným případem je likvidace vzhledu historického areálu pivovaru, v němž bývalé zastupitelstvo schválilo výstavbu podobné „plechovky“. O tom, jak schvalování a blesková změna územního plánu probíhala včetně „veřejného“ projednání, se již netřeba vyjadřovat. Tato lokalita je totiž ztracena.

Vraťme se však k aktuální změně č. 5. Jsem přesvědčen, že pro nás to znamená, krom již uvedené likvidace vzhledu obce, pouze:

zvýšenou dopravní zátěž	zvýšený světelný smog
zvýšenou hlukovou zátěž	zvýšené exhalace
pochybnou zaměstnanost	pokles cen nemovitostí v přílehlé oblasti

Samozřejmě se mohu mýlit, ale určitě výše uvedená negativa jsou pro mě, mé děti, případně i vnoučata nepřijatelná. Nemělo by být k danému tématu uspořádáno místní referendum?

Určitě nikdo nechce bránit rozvoji firmy Streicher, ale nemělo by to být na úkor vzhledu obce a dalších uvedených skutečností. Zastupitelé by si měli uvědomit, že jsou ve vedení obce díky hlasům občanů a nikoliv soukromé firmy. Měli by se, alespoň na chvíli, oprostít od nabízených „pamlsků“ a racionálně zauvažovat, co tato změna přinese do budoucna. Zda něco podobného chceme denně vidět.

Pokud změnu č. 5 přijmout, tak by měla, minimálně v severní části areálu, kde bude všem na očích, respektovat již schválený regulativ z roku 2021. Mělo by jít o citlivé zakomponování do krajiny, a to i barevně (což navrhovaná zelená moc nesplňuje). Objekt by měl mít kvalitní a nápaditou architekturu, nemělo by se jednat o tuctovou „plechovku“. Mělo by dojít k navýšení zemního valu, za který se areál schová, a k jeho osázení vzrostlou zelení (nikomu se nechce čekat desítky let, než „to zaroste“). Měla by být jasně specifikována hrana, nebo chcete-li jakási uliční čára zastavitelnosti, aby případná hala nestála na hraně svahu. Měl by být specifikován charakter výroby, aby nedocházelo k negativním vlivům na prostředí.

Toto vše jsou názory, které nikomu nevnucuji, ale pokud to cítíte stejně, případně odlišně, přijďte si k tomu říci svůj názor na obecní úřad při veřejném projednání 12. 4. v 16.30. Třeba nás všechny investor překvapí a výše uvedené bude již zakomponováno v jeho návrzích.

Přijďte se podívat, za koho „kopou“ vámi zvolení zastupitelé a co dělají pro veřejné blaho svých voličů. Své připomínky můžete také písemně uplatnit na OÚ do 19. 4. 2023.

Radovan Ulč

Kostel sv. Prokopa má narozeniny

Stále se potvrzuje, že historie všeho a všech je nekonečná. Když už si myslíme, že jsme objevili maximum informací k nějakému historickému objektu, události nebo osudu lidí, stane se, často i náhodou, že zrovna zakopneme o nová sdělení. To nás sice nesmírně potěší, ale zároveň musíme doplňovat nebo i opravovat to, co jsme dosud považovali za konečné a nezpochybnitelné sdělení. To se týká i našeho kostela sv. Prokopa. Letos totiž slaví zajímavé výročí dvou set sedmdesáti let své existence. I kostelu přibývají křížky. Když se tak oprašovaly všeobecně známé informace, přišlo se také na jedno zatím neznámé sdělení.

Kdo by neznal jméno hraběnky Terezie Pöttingové, rozené Michnové z Vacínova. Paní hraběnka už bude navždy připomínána jako stavitelka kostela a malého kláštera trinitářů. Postavením kostela se jistě v polovině 18. století zvýšila prestiž panství. Zvláštností stavby je to, že byla částečně přestavěna, snad z hospodářského dvora a sýpky, a částečně přistavěna. Přestavba se týkala dnešní fary, dříve kláštera, dostavba pak samotného kostela. Proto má také celý objekt, v němž je spojena fara a kostel v jeden celek, tak neobvyklou podobu. Pozdně barokní styl stavby je patrný v exteriéru (kasulová okna, rohové lizény, velká nika nad hlavním vchodem, portály) i v interiéru. Půdorys kostela má tvar řeckého kříže, stěny nesou bohatou štukovou výzdobu odkazující ke končícímu baroku a nastupujícímu rokoku. To dokazují štukové motivy mušlí, mřížek, akantů, páskové ornamenty, závěsy ze střepečků nebo zvonkovitých kvítků a pilastry. Socha sv. Prokopa, jemuž je kostel zasvěcen, zdobí hlavní oltář. Postranní oltáře jsou věnovány sv. Janu Nepomuckému, sv. Janu Křtiteli a nejmladší z nich, z roku 1895, je zasvěcen Panně Marii Lurdské. Obdiv zasluží krásně zdobená barokní kazatelna. Cenná jsou i rozměrná barokní plátna. Nad postranními oltáři lze spatřit obraz znázorňující sv. Antonína Paduánského a obraz Útěk do Egypta (Svatá rodina). V západní části kostela proti hlavnímu oltáři jsou na obrazech připomenuti zakladatelé trinitářského řádu, sv. Jan z Mathy a sv. Felix z Valois. Nejzajímavější obraz se nachází v severním prostoru příčného ramene. Na něm je zachycen příslušník řádu trinitářů, u jehož nohou klečí dvě postavy. Ty by měly být donátory kostela a kláštera, tedy Terezie Pöttingová a její manžel Adolf Felix. Nejcennějším z výzdoby kostela jsou ovšem fresky, jejichž autorství je připisováno plzeňskému baroknímu malíři J. F. Luxovi. V presbytáři, nad hlavním oltářem, lze spatřit Nejsvětější Trojici a čtyři alegorické postavy křesťanských ctností. Freska ústředního chrámového prostoru zachycuje apoteózu sv. Vavřince, kolem něhož jsou postavy dalších světců. Andělci s nástroji Kristova umučení zdobí strop severního a jižního příčného ramene. Fresku s tématem andělského kůru najdeme na stropě kruchty v patře stavby a na stropě předsíně u hlavního vchodu kostela. Kruchta je dosti prostorná a jsou zde umístěny varhany vyrobené v roce 1841 ve slavné dílně Ferdinanda Gutha v Čisté.

Do klášterních (farních) prostorů se vstupovalo širokým vchodem od severu. Dosud je zachován krásný pískovcový portál. Z chodby vpravo od vchodu se vstupuje do sakristie, vlevo pak do farní kanceláře. Zde ovšem bývaly kdysi obytné místnosti. Široké schodiště vede do patra k dalším místnostem. Nejkrásnější byl velký sál, který je bohužel v současnosti nepřístupný. Zároveň se z chodby patra vstupovalo do dvou oratoří umístěných nad hlavním oltářem. Poté, co byl v roce 1783 zrušen řád trinitářů, sloužily přízemní místnosti kláštera štenovické obecné škole. Vyučovat se v bývalém klášteře začalo v roce 1789 a výuka zde probíhala až do roku 1971.

Štěnovický kostel má jeden neobvyklý stavební znak. Chybí mu klasická kostelní věž se schodištěm, po kterém by se stoupalo vysoko vzhůru. Věž, ve které by byly zavěšeny zvony a která by nesla i věžní hodiny. Taková věž zkrátka kostelu chyběla a byly doby, kdy se rozhodovalo, zdali by snad neměla být dodatečně přistavěna. Vážně o tom uvažovalo obecní zastupitelstvo na svých schůzích od roku 1905. Nakonec ale všechny úvahy vzaly v roce 1908 za své a bylo definitivně rozhodnuto, že žádná věž nebude. Jak jinak, svou roli sehrály peníze a také argument, že by se přístavbou zkazil pohled do obecního sadu. Oba objekty, fara a kostel, mají společnou střechu a ta nese uprostřed hlavního hřebene malou věžičku neboli sanktusník. Ale ne vždy tomu tak bylo.

Dostáváme se k nové informaci staré více než dvě století. V roce 1811 byla publikována zpráva o štěnovickém kostele v „Schönfeldových královských privilegovaných pražských poštovských novinách“. Ze zprávy se dozvídáme, že přece jen měl náš kostel věž. A dokonce s hodinami. Kolem roku 1809 se začala opravovat střecha kostela a na ní v místech dnešního sanktusníku (věžičky) bývala zřejmě věž stavebně spojená s krovem střechy. Zcela určitě byla dostatečně velká pro zavěšení tří zvonů, ale také pro věžní hodiny. Ve zprávě z roku 1811, která se vrací kvůli hodinám až k roku 1809, se dále uvádí, že věž i s hodinami byla odstraněna a místo ní postaven sanktusník. Hodiny byly skrze zprávu v novinách nabídnuty k prodeji: „... hodiny, které za příčinou opravování střechy a zrušení hodinové věže zcela zaháletí by musily, na prodej jsou.“ Je také uvedena cena, která činila 95 zlatých a 14 krejcarů. Dokonce lze z popisu hodinového stroje odhadnout, jak byl velký: „... půldruhého střevice šířky, tři střevice délky a dva střevice vejšky.“ Pro vysvětlení: jeden střevec (stopa) = 31 cm. Rozměry kostelních věžních hodin tedy byly: 45 cm šířky, 90 cm délky, 60 cm výšky.

Tak tedy v roce 1809 byla sice střecha kostela opravena, ale věž s hodinami byla odstraněna a nahrazena jen malým sanktusníkem, ve kterém byly opět zavěšeny tři původní zvony. Dva z nich byly v prosinci 1916 zabaveny a roztaveny pro válečné účely. Dnes už je zavěšen jen jediný, zvon sv. Prokop. Na věžní hodiny si museli ve vsi počkat ještě téměř dalších sto let. Až teprve v roce 1891 dostala zámecká věž hodinový stroj vyrobený slavnou firmou Hainz. Hodiny zakoupil na Jubilejní výstavě v Praze majitel velkostatku a zámku JUDr. Ludvík Fritsch. Ale ani tento cenný hodinový stroj již na zámecké věži není. Byl v 90. letech minulého století odstraněn a na věži je jakási moderní hodinová náhražka.

Štěnovický kostel sice nemá klasickou věž s hodinami, ale to mu rozhodně neubírá na jedinečnosti, a proto je krásná barokní stavba již dlouhá desetiletí označena za cennou kulturní památku hodnou našeho obdivu.

PhDr. Alena Vlčková, kronikářka obce

Pozn.: Více informací ke kostelu lze nalézt ve sborníku č. 6 Kostel sv. Prokopa, fara, hřbitov.

Vítání ptačího zpěvu

Všichni milovníci ptáků a přírody bez rozdílu věku jsou zváni na tradiční akci České společnosti ornitologické nazvanou Vítání ptačího zpěvu. Ta je pořádána dobrovolníky na více než 100 místech po celé České republice a již podruhé se uskuteční i ve Štěnovicích, a to v sobotu 29. 4. 2023. Dopolední vycházka zaměřená na pozorování ptáků a rozpoznávání jejich hlasů začíná v 8 hodin u Obecního úřadu Štěnovice a bude pokračovat podél řeky Úhlavy. Nezapomeňte s sebou vzít dalekohled a kvalitní obuv, ráno bude ještě rosa.

Vítání ptačího zpěvu je oslavou návratu tažných druhů ptáků z jejich zimovišť. Tradice této akce (pod názvem Dawn Chorus Day) byla založena v roce 1983 v Birminghamu ve Velké Británii, kde místní ornitologové přišli s nápadem přivítat vždy první neděli v květnu přicházející jaro. Myšlenka se později rozšířila do celé Evropy a Vítání se tak stalo nejmasovější ornitologickou akcí vůbec. Česká společnost ornitologická organizuje Vítání ptačího zpěvu v České republice od roku 1992.

Vítání se pořádá tradičně na jaře, kdy jsou ptáci nejaktivnější. Většina druhů již hnízdí a samečci intenzivním zpěvem obhajují hnízdní teritorium. Přijďte si společně poslechnout ranní ptačí koncert.

Pavel Steinbach